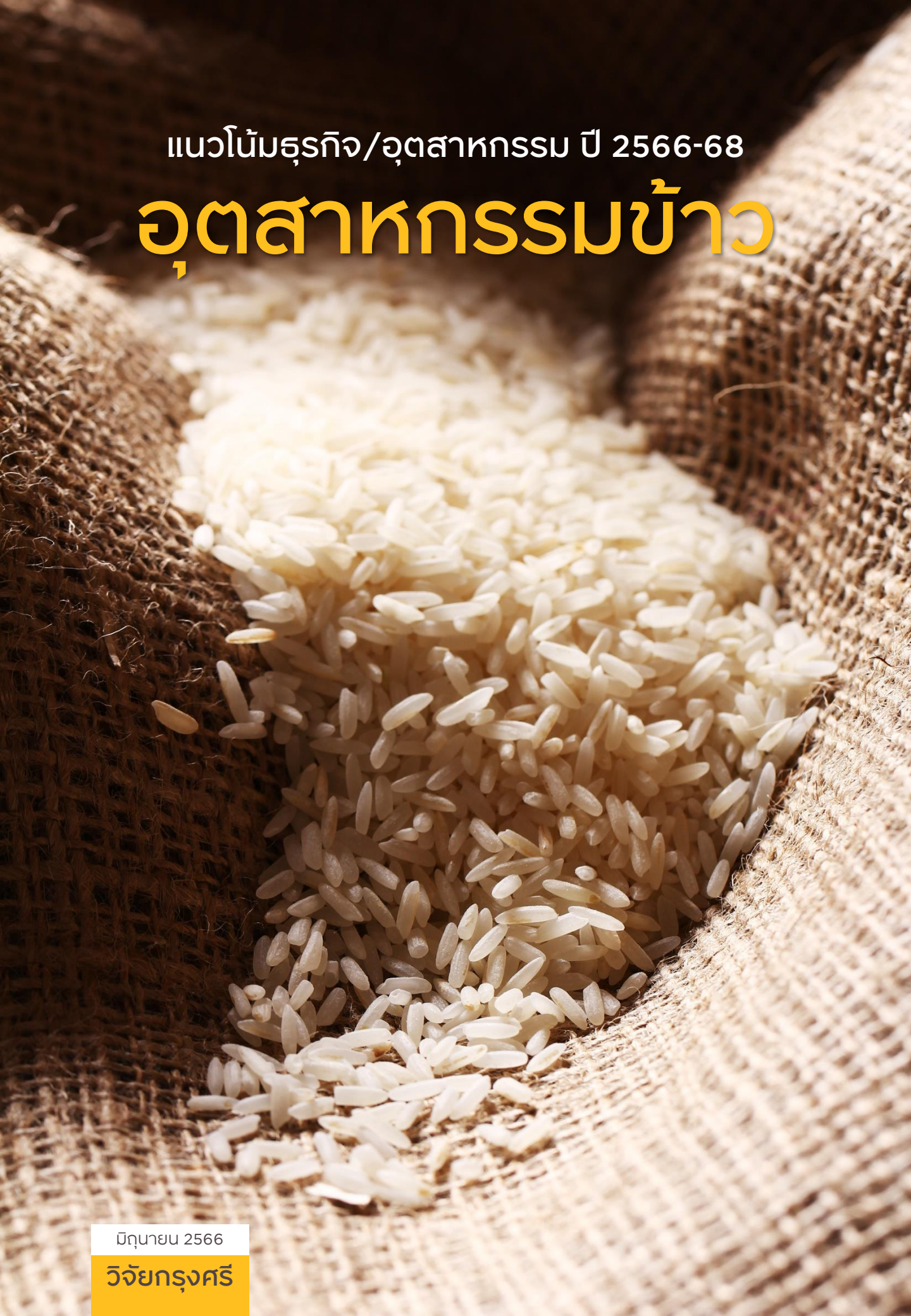
แนวโน้มธุรกิจ/อุตสาหกรรม ปี 2566-68

อุตสาหกรรมข้าว

มิถุนายน 2566

วิจัยกรุงศรี

ผู้เขียน

ชัยวัช โชวเจริญสุข

นักวิเคราะห์อาวุโส

Chaiwat.sowcharoensuk@krungsri.com

+662 296 0000 Ext. 50880

krungsri Research

เครือ MUFG หนึ่งใน สถาบันการเงินที่ใหญ่ที่สุดของโลก

Subscribe Us

สมัครสมาชิกวิจัยกรุงศรี...

krungsri.research@krungsri.com

คำสงวนสิทธิ์

เนื้อหาและข้อมูลใดๆ ทั้งหมดที่ปรากฏในรายงานฉบับนี้ หากมิได้ระบุไว้เป็นอย่างอื่น ถือเป็นลิขสิทธิ์ของวิจัยกรุงศรี ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการใดๆ เกี่ยวข้องกับเนื้อหา สำเนา หรือดัดแปลงแก่บุคคลอื่นโดยมิได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากวิจัยกรุงศรี รายงานฉบับนี้จัดทำขึ้นโดยอาศัยข้อมูลจากแหล่งที่เชื่อหรือควรเชื่อว่ามีความน่าเชื่อถือ อย่างไรก็ตาม วิจัยกรุงศรีไม่อาจรับรองความครบถ้วนสมบูรณ์หรือความถูกต้องของข้อมูลดังกล่าว อีกทั้งไม่รับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นทั้งทางตรงหรือทางอ้อมจากการใช้รายงานฉบับนี้หรือเนื้อหาในรายงานฉบับนี้ ข้อมูล ความคิดเห็น และการประมาณการที่ปรากฏในรายงานนี้ถือเป็นความคิดเห็นของวิจัยกรุงศรี ไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด (มหาชน) และบริษัทในเครือ ความคิดเห็นในรายงานฉบับนี้เป็นไปตามสถานการณ์ปัจจุบัน ณ วันที่มีการเผยแพร่รายงาน วิจัยกรุงศรีขอสงวนสิทธิ์ในการเปลี่ยนแปลงโดยมิต้องแจ้งให้ทราบล่วงหน้า

EXECUTIVE SUMMARY

ปี 2566-2568 ผลผลิตข้าวของไทยมีทิศทางหดตัวเล็กน้อย โดยมีปัจจัยท้าทายจากแนวโน้มสภาพอากาศที่จะเข้าสู่ภาวะ El Niño ส่งผลให้ปริมาณฝนและน้ำในเขื่อนปรับลดลง รวมถึงต้นทุนการเพาะปลูกที่ยังอยู่ในระดับสูง แม้จะยังคงมีมาตรการสนับสนุนจากภาครัฐในการช่วยเหลือเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง ด้านความต้องการบริโภคข้าวในประเทศมีแนวโน้มกระเตื้องขึ้นตามการฟื้นตัวของธุรกิจร้านอาหาร โรงแรม และอุตสาหกรรมต่อเนื่องโดยเฉพาะการผลิตอาหาร ส่วนการส่งออกคาดว่าจะกลับมาขยายตัวตามกำลังซื้อของประเทศคู่ค้าที่ทยอยฟื้นตัว และความกังวลด้านความมั่นคงด้านอาหารที่ยังคงมีอยู่จากภาวะยืดเยื้อของสงคราม ขณะที่ราคาข้าวของไทยคาดว่าจะปรับเพิ่มขึ้นตามผลผลิตที่มีแนวโน้มลดลงและความต้องการที่จะเพิ่มขึ้นต่อเนื่องทั้งตลาดในประเทศและส่งออก อย่างไรก็ตาม ผู้ส่งออกข้าวยังคงเผชิญความเสี่ยงด้านการแข่งขันกับประเทศคู่แข่งอย่างอินเดียและเวียดนาม โดยเฉพาะด้านราคาที่ไทยยังคงเสียเปรียบ

มุมมองวิจัยกรุงศรี

ช่วงปี 2566-2568 อุตสาหกรรมข้าวโดยรวมเผชิญปัจจัยท้าทายมากขึ้นจากปริมาณฝนที่น้อยลง ทำให้ปริมาณผลผลิตมีแนวโน้มลดลง แม้ว่าราคาจะยังมีทิศทางเพิ่มขึ้น แต่ต้นทุนการผลิตและการแข่งขันที่สูงจะเป็นปัจจัยกดดันผลกำไรของผู้ประกอบการตลอดห่วงโซ่การผลิตข้าวของไทย ตั้งแต่เกษตรกร ผู้ประกอบการโรงสีข้าว ไซโล และร้านค้าปลีกข้าว โดยเฉพาะธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก

- **ชาวนา**: ปริมาณผลผลิตข้าวที่คาดว่าจะเผชิญแรงกดดันจากสภาพอากาศและระดับน้ำในเขื่อนที่มีแนวโน้มจำกัด ต้นทุนการผลิตที่ยังคงทรงตัวสูงทั้งค่าแรงงาน พลังงาน และปุ๋ย และความเสียเปรียบด้านอำนาจต่อรองทางการตลาด โดยเฉพาะการถูกกดราคาจากพ่อค้าคนกลางยังคงเป็นปัจจัยกดดันธุรกิจ อย่างไรก็ตาม มาตรการสนับสนุนของภาครัฐ โดยเฉพาะโครงการรักษาเสถียรภาพราคาข้าวคาดว่าจะเป็นปัจจัยหนุนรายได้ของชาวนา
- **โรงสีข้าว**: เผชิญความท้าทายจากปริมาณผลผลิตที่มีแนวโน้มลดลง ขณะที่การทำกำไรยังมีข้อจำกัดจากปัญหากำลังสีข้าวส่วนเกินในระบบที่อยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะกลุ่มผู้ประกอบการขนาดเล็กมักเสียเปรียบรายกลาง-ใหญ่ด้านอำนาจต่อรองในการซื้อวัตถุดิบ ทำให้มีต้นทุนรับซื้อข้าวสูงกว่า กลุ่มที่แข่งขันได้จึงเป็นโรงสีข้าวขนาดใหญ่/ครบวงจร และโรงสีข้าวขนาดกลางที่สามารถบริหารจัดการต้นทุนได้ดี

- **ผู้ผลิตข้าวถุง:** รายได้ของธุรกิจมีแนวโน้มทยอยเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะผู้ประกอบการรายใหญ่ที่ทำธุรกิจแบบครบวงจร (มีทั้งโรงสีและบริษัทส่งออกข้าว) ตามความต้องการบริโภคจากภาคครัวเรือน ธุรกิจร้านอาหาร และธุรกิจท่องเที่ยวที่จะปรับตัวดีขึ้นภายหลังสถานการณ์ COVID-19 คลี่คลาย อย่างไรก็ตาม การแข่งขันยังมีทิศทางรุนแรงจากผู้เล่นรายใหม่ที่เข้าสู่ตลาด ขณะที่ต้นทุนการนำสินค้าเข้าตลาดผ่านช่องทางค้าปลีกสมัยใหม่ (Modern Trade) มีแนวโน้มสูงขึ้นทั้งค่าการตลาดและค่าวางสินค้า
- **ร้านขายปลีกข้าว (แบบดั้งเดิม):** แนวโน้มรายได้และความสามารถในการทำกำไรยังถูกจำกัดจากการแข่งขันของตลาดข้าวถุงที่รุนแรง ทั้งด้านราคาและระบบบริหารจัดการซึ่งรวมถึงความสะดวกและคุณภาพการเก็บรักษา โดยร้านค้าแบบดั้งเดิมมักจะเสียเปรียบร้านค้าสมัยใหม่ทำให้แข่งขันได้ยากขึ้น
- **ผู้ส่งออกข้าว:** ปริมาณส่งออกข้าวของไทยคาดว่าจะเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง จากความต้องการข้าวจากต่างประเทศที่จะทยอยฟื้นตัว ขณะที่ราคาข้าวของไทยแม้จะยังคงเสียเปรียบแต่ก็มีแนวโน้มใกล้เคียงกับประเทศคู่แข่งมากขึ้น จากความพยายามของผู้ส่งออกในการแข่งขันด้านราคา ทำให้อัตรากำไรยังคงมีแนวโน้มทรงตัว แม้ว่ารายได้จากการส่งออกจะมีทิศทางเติบโตดี
- **ไซโล:** รายได้ของผู้ประกอบการธุรกิจไซโลคาดว่าจะลดลงจากความต้องการเช่าที่มีทิศทางหดตัวตามปริมาณผลผลิตที่มีแนวโน้มลดลง ส่งผลให้ธุรกิจยังคงมีการแข่งขันรุนแรง ขณะที่ลูกค้ามีอำนาจต่อรองสูง จึงส่งผลต่อความสามารถในการทำกำไรของผู้ประกอบการ อาจทำให้ผู้ประกอบการบางส่วนต้องออกจากตลาด แม้ว่าจะมีการบริหารจัดการพื้นที่ไซโลโดยการรับฝากธัญพืชประเภทอื่นทดแทน

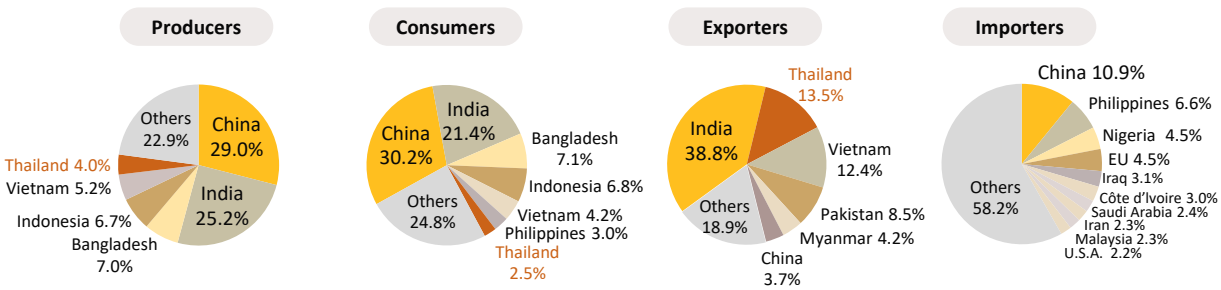

ข้อมูลพื้นฐาน

"ข้าว" เป็นสินค้าเกษตรส่งออกหลักของประเทศที่ครอบคลุมพื้นที่เพาะปลูกมากที่สุด (คิดเป็น 43.7% ของพื้นที่เกษตรทั้งหมดของประเทศ[1/]) และครอบคลุมครัวเรือนถึง 5.1 ล้านครัวเรือน (คิดเป็น 63.6% ของจำนวนครัวเรือนภาคเกษตรทั้งหมด[2/]) ทำให้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวได้รับความสนใจเป็นพิเศษจากรัฐบาลมาโดยตลอด โดยมีนโยบายช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านราคา (Price policy) อาทิ การประกันราคาข้าว การรับจำนำข้าว และโครงการช่วยเหลืออื่นๆ เช่น โครงการสนับสนุนเงินช่วยเหลือต้นทุนการผลิตให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกข้าว และโครงการช่วยเหลือค่าเก็บเกี่ยวและปรับปรุงคุณภาพข้าว เป็นต้น

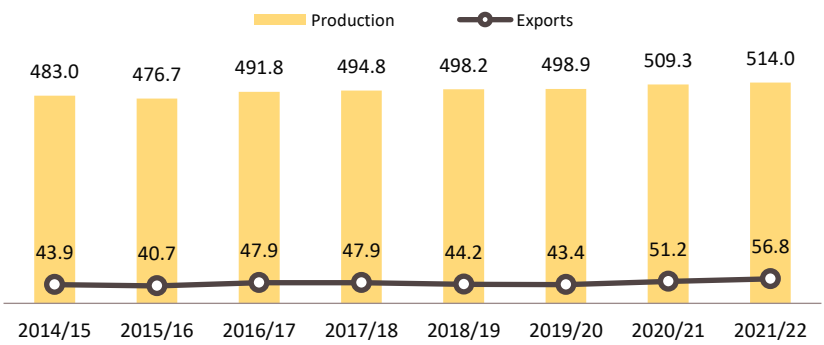
ไทยเป็นประเทศผู้ผลิตและส่งออกข้าวที่สำคัญของโลก โดยปี 2564/2565 **ไทยมีผลผลิตข้าวสูงเป็นอันดับ** 6 **ของโลก** คิดเป็น 4.0% ของผลผลิตข้าวทั่วโลก (รองจากจีน อินเดีย บังกลาเทศ อินโดนีเซีย และเวียดนามซึ่งมีสัดส่วนผลผลิต 29.0%, 25.2%, 7.0%, 6.7% และ 5.2% ตามลำดับ) **และไทยเป็นผู้ส่งออกข้าวอันดับ** 2 **ของโลก** มีส่วนแบ่งตลาดคิดเป็น 13.5% รองจากอินเดียที่มีส่วนแบ่งตลาด 38.8% และยังมีคู่แข่งอื่นๆ อาทิ เวียดนาม ปากีสถาน เมียนมา และจีน เป็นต้น (ภาพที่ 1) อย่างไรก็ตาม ปริมาณการส่งออกข้าวสู่ตลาดโลกมีสัดส่วนเพียง 11.1% ของผลผลิตข้าวทั่วโลก (ภาพที่ 2) เนื่องจากข้าวเป็นพืชที่ปลูกเพื่อความมั่นคงด้านอาหารภายในประเทศเป็นหลัก ดังนั้น ปริมาณการค้าข้าวระหว่างประเทศจึงเป็นผลผลิตส่วนเกินจากการบริโภคในแต่ละประเทศ ภาวะตลาดส่งออกจึงมักผันผวนตามปริมาณผลผลิตของประเทศผู้ส่งออกและการบริโภคของประเทศผู้นำเข้า โดยตลาดนำเข้าข้าวส่วนใหญ่อยู่ในภูมิภาคแอฟริกา ตะวันออกกลาง และเอเชียตามลำดับ (ภาพที่ 3)

Figure 1: World Rice Market (2021/22)

Source: U.S. Department of Agriculture (USDA)

Figure 2: World Rice Production and Exports (million tonnes)

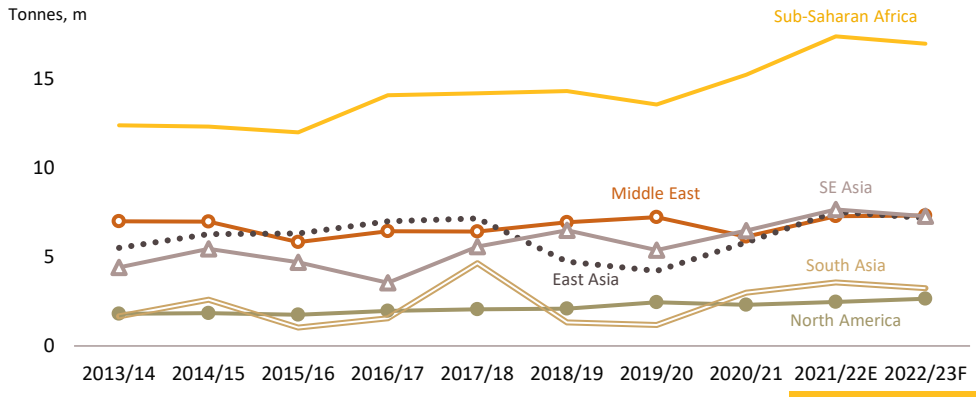
Source: U.S. Department of Agriculture (USDA)

1/ สัดส่วนเนื้อที่ปลูกข้าวต่อเนื้อที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรปี 2564 ข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

2/ จำนวนครัวเรือนผู้ปลูกข้าวนาปีและนาปรังปี 2564/65 ข้อมูลจากสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

Figure 3: Rice Imports of Major Regions

(for All Types of Rice)

Source: U.S. Department of Agriculture (USDA)

ในรอบปีเพาะปลูก 2564/65[3/] ไทยมีพื้นที่ปลูกข้าวทั้งสิ้น 72.56 ล้านไร่ ส่วนใหญ่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือตอนล่าง และภาคกลาง (ภาพที่ 4) โดยการปลูกข้าวของไทยเน้นพึ่งน้ำฝน มีช่วงเวลาเพาะปลูกสำคัญตั้งแต่ช่วงเข้าหน้าฝน (เดือนพฤษภาคม-กรกฎาคมของทุกปี) และเก็บเกี่ยวในช่วงปลายปี (เดือนตุลาคม) เรียกว่า "ข้าวนาปี"[4/] มีผลผลิตทั้งข้าวขาว ข้าวหอมมะลิ และข้าวเหนียว ซึ่งมีปริมาณรวมกันกว่า 81% ของผลผลิตข้าวรวมทั้งประเทศในแต่ละรอบปีการเพาะปลูก ส่วนที่เหลือประมาณ 19% เป็น "ข้าวนาปรัง"[4/] คือ ข้าวที่ถูกเพาะปลูกในฤดูแล้งซึ่งต้องอาศัยน้ำจากระบบชลประทาน[5/] โดยเพาะปลูกช่วงเดือนพฤศจิกายน-เมษายนของปีถัดไป ส่วนใหญ่นิยมปลูกในภาคกลางและภาคเหนือ[6/]

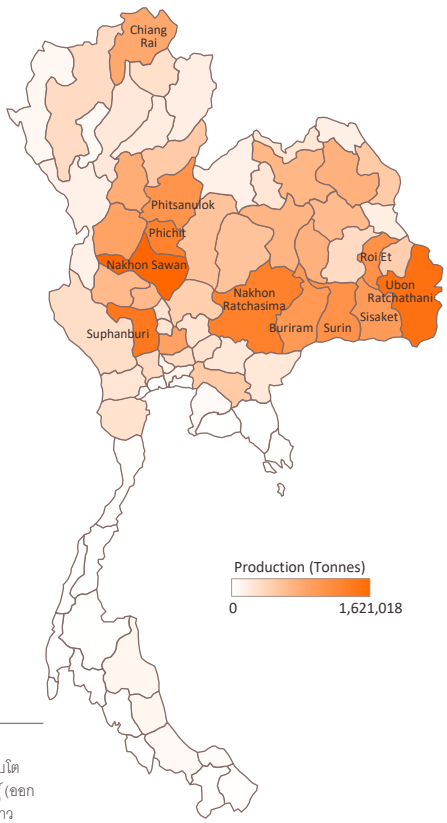
Figure 4: Areas of Rice Production in Thailand

(for All Types)

10 provinces with the largest rice production

Province	Major Rice		Second Rice		Total Production (Tonnes)
	Tonnes	Share (%)	Tonnes	Share (%)	
1 Nakhon Sawan	1,274,635	78.6	346,383	21.4	1,621,018
2 Ubon Ratchathani	1,436,095	94.7	79,618	5.3	1,515,713
3 Suphanburi	833,703	58.0	603,384	42.0	1,437,087
4 Nakhon Ratchasima	1,170,848	87.2	172,565	12.8	1,343,413
5 Phichit	1,023,670	76.9	307,387	23.1	1,331,057
6 Roi Et	1,032,874	88.3	136,586	11.7	1,169,460
7 Surin	1,149,188	98.3	19,839	1.7	1,169,027
8 Phitsanulok	854,896	75.4	278,354	24.6	1,133,250
9 Buriram	1,067,377	97.9	22,614	2.1	1,089,991
10 Sisaket	1,027,039	96.7	35,426	3.3	1,062,465

Source: Office of Agricultural Economics (OAE)

3/ ผลผลิตข้าวปี 2565 คำนวณจากข้าวนาปรังและข้าวนาปีในปีเพาะปลูก 2564/65

4/ ข้าวนาปี จะใช้พันธุ์ข้าวที่ออกดอกตามเดือนที่ค่อนข้างแน่นอน เนื่องจากใช้ช่วงของปริมาณแสงแดดในแต่ละวันเป็นตัวกำหนดการเติบโต ดังนั้น เมื่อช่วงเวลาแสงแดดของวันสั้นลง โดยเฉพาะช่วงฤดูหนาว ข้าวนาปีจะเปลี่ยนจากการเจริญเติบโตทางลำต้นมาเป็นเจริญพันธุ์ (ออกรวง) ข้าวประเภทนี้จึงถูกเรียกอีกชื่อว่า ข้าวไวแสง ซึ่งพันธุ์ข้าวที่นิยมปลูก อาทิ ขาวดอกมะลิ105 กข15 กข6 และปราจีนบุรี1 ขณะที่ข้าวนาปรัง เป็นนาข้าวที่ทำนอกฤดูทำนา แสงไม่มีอิทธิพลต่อการออกดอก เป็นข้าวที่ออกรวงตามอายุ (เฉลี่ย 90-150 วัน) ซึ่งไม่ว่าจะปลูกเมื่อใดพอครบอายุก็จะเก็บเกี่ยวได้ พันธุ์ข้าวที่นิยมปลูก อาทิ พิษณุโลก2 สุพรรณบุรี1 ปทุมธานี1 และชัยนาท1

5/ พื้นที่ชลประทานหลักของไทย (สัดส่วน 80-90% ของพื้นที่ชลประทานทั้งหมด) รับน้ำจากแหล่งน้ำสำคัญ คือ เขื่อนภูมิพล และเขื่อนสิริกิติ์ซึ่งตั้งอยู่ในเขตลุ่มน้ำเจ้าพระยา

6/ สำหรับภาคใต้ฝั่งตะวันออก 6 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส จะทำการเพาะปลูกข้าวนาปีช่วงกลางเดือนมิถุนายนถึงสิ้นเดือนกุมภาพันธ์ของปีถัดไป ส่วนข้าวนาปรังจะเพาะปลูกช่วงเดือนมีนาคมถึงกลางเดือนมิถุนายนของปีเดียวกัน

ช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ไทยมีผลผลิตข้าวเปลือกเฉลี่ยปีละ 31-33 ล้านตัน ซึ่งนำไปสีเป็นข้าวสารได้ประมาณ 20-22 ล้านตัน ใช้บริโภคภายในประเทศเฉลี่ย 10-12 ล้านตัน (ส่วนที่เหลือส่งออกและสต๊อก) ในจำนวนนี้แบ่งเป็น

1) **ข้าวเพื่อใช้บริโภคโดยตรง** มีสัดส่วน 30% ของปริมาณผลผลิตข้าวเปลือกทั้งหมดของไทย[7/] ปัจจุบันมีช่องทางจำหน่ายสู่ผู้บริโภค 3 ช่องทาง คือ

   1.1 การจำหน่ายในลักษณะข้าวบรรจุถุง (สัดส่วน 43.1% ของปริมาณจำหน่ายข้าวสำหรับบริโภคโดยตรงของไทยทั้งหมด) ที่ผ่านมาความนิยมบริโภคข้าวบรรจุถุงเพิ่มขึ้นเป็นลำดับตามการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภคในชุมชนเมือง ทำให้ตลาดมีอัตราการเติบโตต่อเนื่อง จึงมีผู้ประกอบการเข้าสู่ธุรกิจข้าวบรรจุถุงเพิ่มขึ้น[8/] โดยเฉพาะโรงสีข้าวและผู้ส่งออกข้าวที่หันมาขยายตลาดในประเทศเพื่อลดความเสี่ยงจากความผันผวนของรายได้ในตลาดส่งออก รวมทั้งผู้ประกอบการค้าปลีกสมัยใหม่ (อาทิ เอก-ชัย ดีสทริบิวชั่น ซิสเต็ม (ตรา Tesco) และสยามแม็คโคร (ตรา aro)) ที่ผลิตข้าวบรรจุถุงเฮ้าส์แบรนด์ (House Brand)[9/] เข้ามาแข่งขันในตลาดข้าวบรรจุถุง (ตารางที่ 1) และสามารถเพิ่มส่วนแบ่งตลาดได้ต่อเนื่องโดยอาศัยความได้เปรียบด้านช่องทางจำหน่ายและกลยุทธ์ราคา (การจำหน่ายข้าวบรรจุถุงเฮ้าส์แบรนด์ไม่มีต้นทุนค่าวางสินค้าในร้านค้าปลีกสมัยใหม่เหมือนกับข้าวบรรจุถุงทั่วไป อีกทั้งต้นทุนการโฆษณาผลิตภัณฑ์ยังต่ำกว่า) ทั้งนี้ช่องทางจำหน่ายหลักของข้าวสารบรรจุถุงสำหรับบริโภคของไทย ได้แก่ ไฮเปอร์มาร์เก็ต (สัดส่วน 27.3% ของปริมาณจำหน่ายข้าวสำหรับบริโภคโดยตรงของไทยทั้งหมด) รองลงมาเป็น ร้านสะดวกซื้อ (9.4%) และซูเปอร์มาร์เก็ต (6.4%)

   1.2 ร้านขายของชำในท้องถิ่นขนาดเล็ก (Small Local Grocers) และร้านค้าจำหน่ายสินค้าเฉพาะอย่าง[10/] ซึ่งเป็นร้านจำหน่ายข้าวสารแบบดั้งเดิม (ข้าวสารตักแบ่งขาย) ที่ยังคงเป็นช่องทางจำหน่ายหลักในพื้นที่ต่างจังหวัดโดยมีสัดส่วน 40.5% และ 14.5% ตามลำดับ

   1.3 การจำหน่ายผ่านช่องทางออนไลน์ (E-Commerce) และที่ไม่ได้เป็นร้านค้า (Non-Grocery) มีสัดส่วนรวมกัน 1.9%

2) **ข้าวเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรม** มีสัดส่วน 25%ของปริมาณผลผลิตข้าวเปลือกทั้งหมดของไทย[7/] จำแนกออกเป็น 1) อุตสาหกรรมแปรรูปข้าวมีสัดส่วนราว 15% อาทิ แป้งข้าวเจ้า แป้งข้าวเหนียว โจ๊กกึ่งสำเร็จรูป เส้นก๋วยเตี๋ยว ขนมขบเคี้ยว แอลกอฮอล์ เครื่องดื่ม น้ำมันรำข้าว และ 2) อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ (ส่วนใหญ่เป็นอาหารปศุสัตว์ อาทิ สุกร ไก่ เป็ด) มีสัดส่วนราว 10%

3) **ข้าวเพื่อใช้ทำเมล็ดพันธุ์** มีสัดส่วนประมาณ 5% ของปริมาณผลผลิตข้าวเปลือกทั้งหมดของไทย[7/] ส่วนใหญ่มาจากปริมาณเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ใช้ปลูกของพื้นที่ปลูกข้าวทั้งประเทศ โดยปริมาณการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวจะขึ้นอยู่กับชนิดข้าว อาทิ ข้าวอินทรีย์จะใช้ปริมาณ 16 กก./ไร่ ขณะที่ ข้าวหอมไทย ข้าวเจ้า ข้าวที่เป็นตลาดเฉพาะ จะใช้ปริมาณ 25 กก./ไร่

4) **ข้าวเพื่อการส่งออก** มีสัดส่วนประมาณ 40% ของปริมาณผลผลิตข้าวเปลือกทั้งหมดของไทย[7/] (ภาพที่ 5)

Table 1: Thai Major Rice Players

Companies	Brands
● CP Intertrade	Royal Umbrella
● Bangsue Chia Meng Rice Mill	Hong Thong
● Siam Makro	Aro
● Patum Rice Mill and Granary	Maboonkrong
● Asia Inter Rice	▪ Benjarong ▪ Mitraphap ▪ Suphanahong
● Khao Buatip Marketing ● K.C. Rungruang Rice Mill ● Chaimongkol Rice Mill	▪ Buatip ▪ Ruangtip ▪ Phatumtong ▪ Red Lotus
● Ek-Chai Distribution System	Tesco
● Sandee Rice	Sandee
● Singha Corporation	Pun Dee

Source: Krungsri Research

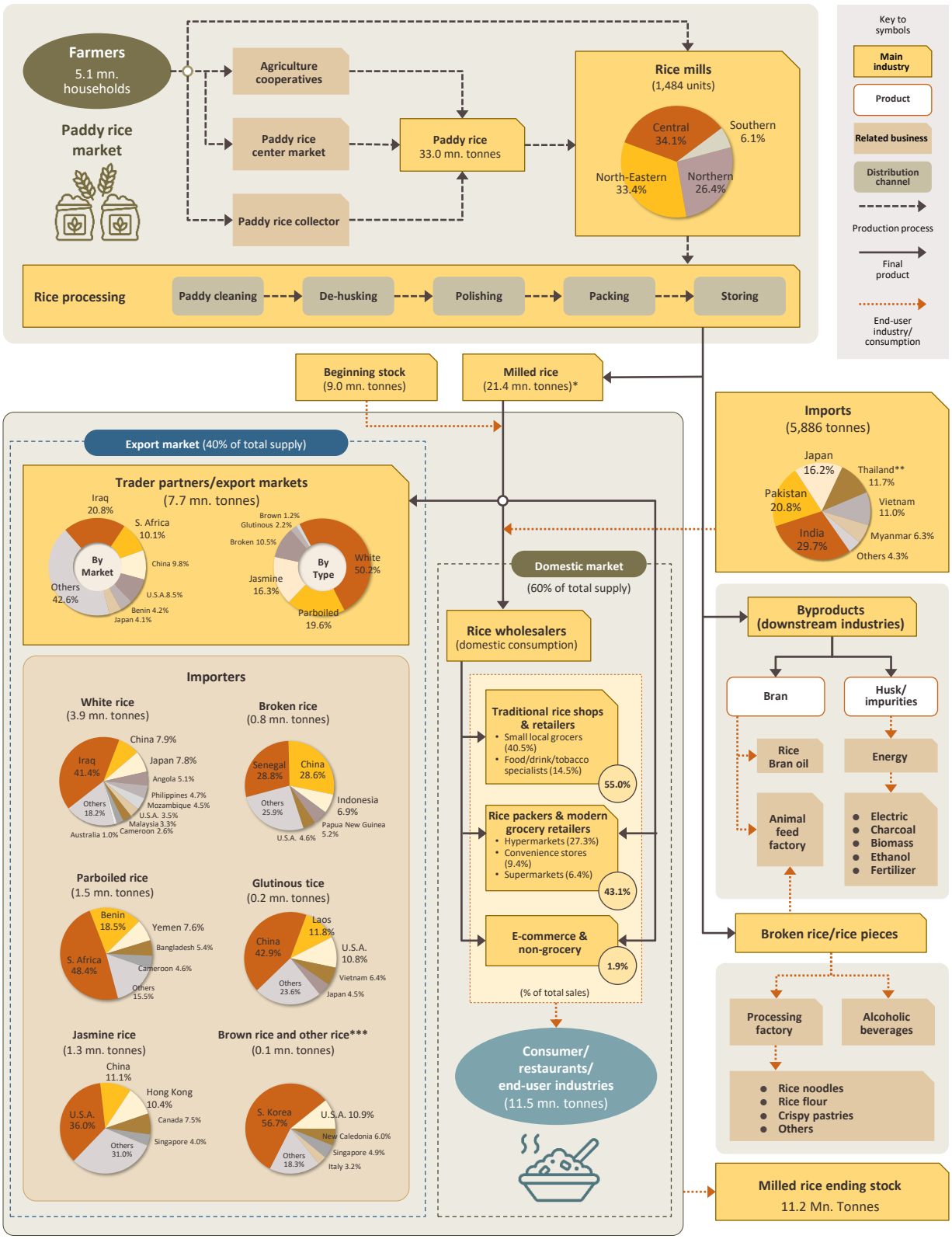
7/ ที่มา : แผนปฏิบัติงานแผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร ปีการผลิต 2565/66

8/ ปัจจุบันไทยมีแบรนด์ข้าวถุงมากกว่า 100 แบรนด์ ที่จดทะเบียนกับสมาคมผู้ประกอบการข้าวถุงไทย และมีผู้ส่งออกข้าว โรงสีข้าว ผู้ประกอบการร้านค้าปลีกสมัยใหม่ ผู้ประกอบการขนาดเล็ก กลุ่มชุมชน เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร และผู้ประกอบการรายย่อยจำนวนมากที่ไม่ได้จดทะเบียนทำข้าวถุง เข้ามาทำตลาดและทำแบรนด์ข้าวถุงของตัวเองมากขึ้น

9/ House Brand คือ สินค้าที่ใช้ตราสินค้าของร้านค้า โดยทั่วไปหมายถึง ร้านค้าปลีกที่จ้างให้ผู้ผลิตผลิตสินค้าในแบรนด์ของร้านค้าปลีก โดยสินค้าเฮาส์แบรนด์ส่วนใหญ่จะมีราคาต่ำกว่าสินค้ามียี่ห้อหรือ National Brand

10/ ร้านค้าจำหน่ายสินค้าเฉพาะอย่าง (Food/Drink/Tobacco Specialists) เช่น ร้านเบเกอรี่ ร้านผักผลไม้สด เป็นต้น

Figure 5 : Thailand Rice Supply Chain (2021/22)

Note : * 1 kilo of paddy produces on average 0.65 kilos of milled rice (source: Cooperative Promotion Department).
** Reimports
*** 'Other rice' includes paddy rice for crop

Source: The Thai Rice Packers Association, DBD, OAE, MOC, USDA, compiled by Krungsri Research

สำหรับปริมาณการส่งออกข้าวของไทยในปี 2565 มีสัดส่วนประมาณ 40.1% ของปริมาณผลผลิตข้าวเปลือกทั้งหมดของไทย โดยข้าวไทยยังคงได้รับการยอมรับด้านคุณภาพและเป็นที่ต้องการของตลาดโลก ตลาดส่งออกสำคัญ ได้แก่ อิรัก แอฟริกาใต้ จีน สหรัฐฯ เบนินและญี่ปุ่น ทั้งนี้ ประเภทข้าวที่ไทยส่งออกเป็นปริมาณมาก คือ ข้าวขาว (White Rice) รองลงมาเป็น ข้าวนึ่ง (Parboiled Rice)[11/] ข้าวหอมมะลิ (Jasmine Rice) ข้าวหัก (Broken Rice)[12/] ข้าวเหนียว (Glutinous Rice) และข้าวกล้อง (Brown Rice) ตามลำดับ (ภาพที่ 5) ซึ่งมีโครงสร้างดังต่อไปนี้

- **ข้าวขาว** เป็นประเภทของข้าวที่มีปริมาณการค้าสูงสุดในตลาดโลก โดยปริมาณการส่งออกของไทยอยู่ที่ 3.86 ล้านตันข้าวสาร คิดเป็นสัดส่วน 50.2% ของปริมาณการส่งออกผลิตภัณฑ์ข้าวทั้งหมดของไทย ตลาดส่งออกหลักอยู่ในภูมิภาคเอเชีย และแอฟริกา โดยส่งออกไปยังประเทศอิรักสูงสุดที่ 41.4% ของตลาดข้าวขาวทั้งหมด รองลงมาเป็นจีน (7.9%) ญี่ปุ่น (7.8%) แองโกลา (5.1%) ฟิลิปปินส์ (4.7%) และโมซัมบิก (4.5%) ตามลำดับ ทั้งนี้ ข้าวขาวจะแบ่งเป็นเกรดต่างๆ ที่มีราคาแตกต่างกันขึ้นอยู่กับสัดส่วนข้าวหัก โดยหากมีข้าวหักปนอยู่มากราคาจะต่ำลง[13/]
- **ข้าวนึ่ง** ปริมาณการส่งออกของไทยอยู่ที่ 1.51 ล้านตันข้าวสาร คิดเป็นสัดส่วน 19.6% ตลาดส่งออกหลักอยู่ในภูมิภาคแอฟริกา โดยส่งออกไปยังประเทศแอฟริกาใต้สูงถึง 48.4% ของตลาดข้าวนึ่งทั้งหมด รองลงมาเป็นเบนิน (18.5%) เยเมน (7.6%) บังกลาเทศ (5.4%) และแคเมอรูน (4.6%) ตามลำดับ
- **ข้าวหอมมะลิ** ปริมาณการส่งออกของไทยอยู่ที่ 1.25 ล้านตันข้าวสาร คิดเป็นสัดส่วน 16.3% ตลาดส่งออกหลัก คือ สหรัฐฯ (สัดส่วน 36.0% ของปริมาณส่งออกข้าวหอมมะลิของไทย) รองลงมาเป็นจีน (11.1%) ฮ่องกง (10.4%) และแคนาดา (7.5%) และสิงคโปร์ (4.0%) ตามลำดับ
- **ปลายข้าว** ปริมาณการส่งออกของไทยอยู่ที่ 8.0 แสนตันข้าวสาร คิดเป็นสัดส่วน 10.5% ตลาดส่งออกหลัก คือ เซเนกัล (สัดส่วน 28.8% ของปริมาณส่งออกปลายข้าวของไทย) รองลงมาเป็นจีน (28.6%) อินโดนีเซีย (6.9%) และปาปัวนิวกินี (5.2%) ตามลำดับ เพื่อนำไปใช้ในอุตสาหกรรมการผลิตแป้งและอาหารสัตว์
- **ข้าวเหนียว** ปริมาณการส่งออกของไทยอยู่ที่ 1.7 แสนตันข้าวสาร คิดเป็นสัดส่วน 2.2% ตลาดส่งออกหลัก คือ จีน (สัดส่วน 42.9% ของปริมาณส่งออกข้าวเหนียวของไทย) รองลงมาเป็นสปป.ลาว (11.8%) สหรัฐฯ (10.8%) และเวียดนาม (6.4%) ตามลำดับ
- **ข้าวกล้องและข้าวอื่น ๆ**[14/] ปริมาณการส่งออกของไทยอยู่ที่ 0.9 แสนตันข้าวสาร คิดเป็นสัดส่วน 1.2% ตลาดส่งออกหลัก คือ เกาหลีใต้ (สัดส่วน 56.7% ของปริมาณส่งออกข้าวกล้องและข้าวอื่นๆทั้งหมดของไทย) รองลงมาเป็นสหรัฐฯ (10.9%) นิวแคลีโดเนีย (6.0%) และสิงคโปร์ (4.9%) ตามลำดับ

11/ ข้าวนึ่ง (Parboiled Rice) เป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการนำข้าวเปลือกมาแช่ในน้ำจนมีความชื้นประมาณ 30-40% แล้วนึ่งหรือต้มจนสุก จากนั้นจึงนำมาทำให้แห้ง (Dehydration) แล้วจึงสีเอาเปลือกออก การทำข้าวนึ่งเป็นวิธีการปรับปรุงคุณภาพการสีข้าว ทำให้ข้าวหักน้อยลงและปรับปรุงคุณค่าทางโภชนาการของข้าว เพราะสารอาหารจากชั้นเปลือกจะซึมเข้าไปในเนื้อระหว่างขั้นตอนการแช่ข้าวและการนึ่งข้าว จึงทำให้ข้าวที่ได้มีสีเหลืองอ่อน

12/ ปลายข้าว คือ ข้าวที่ได้จากข้าวที่หักระหว่างกระบวนการผลิต โดยเมล็ดข้าวหักจะมีความยาวตั้งแต่ 2.5 ส่วนขึ้นไป รวมถึงเมล็ดข้าวแตกเป็นซีกที่มีเนื้อเหลืออยู่ไม่ถึงร้อยละ 80 ของเมล็ด ทั้งนี้ ปลายข้าวส่วนใหญ่ถูกนำมาใช้เป็นส่วนผสมในการผลิตข้าว 25% อย่างไรก็ตาม ยังมีอุตสาหกรรมอื่นๆที่ใช้ปลายข้าว อาทิ อุตสาหกรรมอาหารสัตว์ แป้ง และเบียร์ เป็นต้น

13/ ตัวอย่างคุณภาพข้าวของไทย อาทิ 1) ข้าว 100% เป็นข้าวที่มีคุณภาพดีที่สุด ซึ่งตามมาตรฐานของข้าว 100% จะมีข้าวหักปนเพียงเล็กน้อย เช่น ข้าวขาว 100% ชั้น 1 มีข้าวหักปนได้ไม่เกิน 4% 2) ข้าว 5% มีข้าวหักปนอยู่ 5-7% 3) ข้าว 25% มีข้าวหักปนอยู่ 25-28% เป็นต้น (ตามประกาศกระทรวงพาณิชย์เรื่องมาตรฐานสินค้าข้าว พ.ศ. 2540)

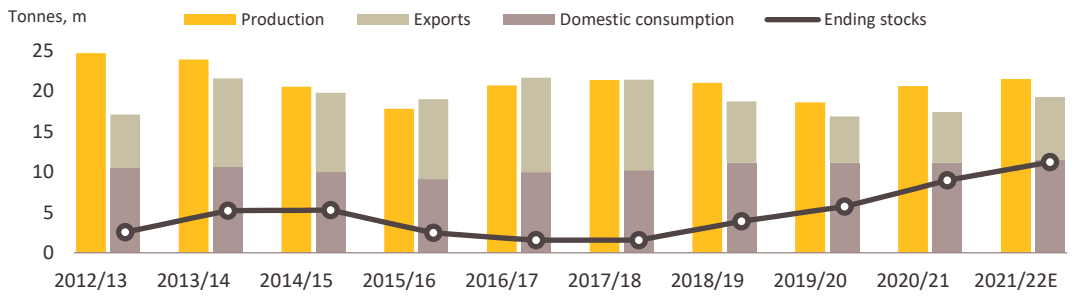
14/ ส่วนใหญ่เป็นข้าวกล้อง ที่เหลือเป็นข้าวอื่นๆ ซึ่งเป็นข้าวเปลือกเพื่อการเพาะปลูก

สถานการณ์ที่ผ่านมา

ปี 2565 อุตสาหกรรมข้าวไทยมีทิศทางขยายตัวทั้งด้านผลผลิต ตลาดในประเทศ และส่งออก (ภาพที่ 6) ผลจากสภาพอากาศที่เอื้ออำนวย มาตรการสนับสนุนเกษตรกรจากภาครัฐ มาตรการผ่อนคลายโรคระบาด COVID-19 มาตรการสนับสนุนการบริโภคและการท่องเที่ยว การคลี่คลายของปัญหาด้านการขนส่งทั้งความแออัดที่ท่าเรือ การขาดแคลนตู้คอนเทนเนอร์ และค่าระวางเรือ ภาวะสงครามรัสเซีย-ยูเครนที่กระตุ้นความต้องการกักตุนเพื่อความมั่นคงทางอาหาร (Food Security) รวมถึงราคาส่งออกข้าวไทยและประเทศคู่แข่งที่ปรับสูงขึ้นมาอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน

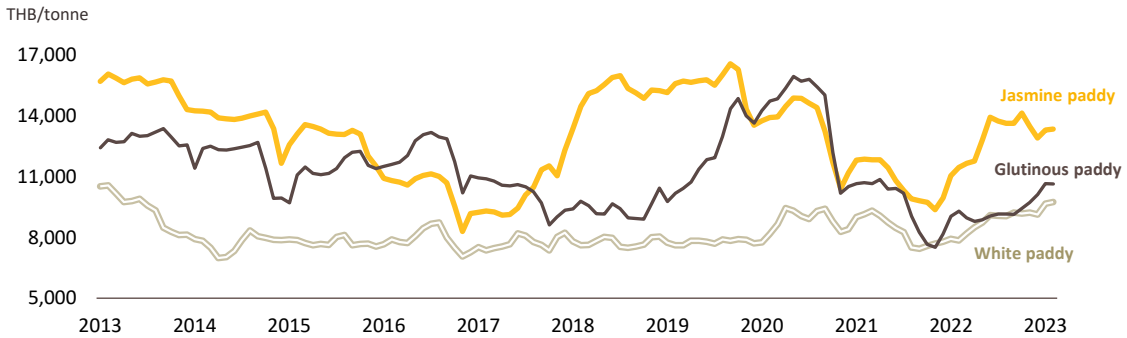
- **ผลผลิตข้าวเพิ่มขึ้น** คาดว่าจะอยู่ที่ 33.0 ล้านตันข้าวเปลือก หรือ 21.4 ล้านตันข้าวสาร เพิ่มขึ้น 3.9% จากปี 2564 ปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ (1) การขยายพื้นที่เพาะปลูก โดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรประเมินพื้นที่ปลูกข้าว (Planted Area) ปี 2565 อยู่ที่ 72.6 ล้านไร่ เพิ่มขึ้น 2.5% จากปี 2564 แรงหนุนสำคัญมาจากแรงจูงใจด้านราคาข้าวที่เพิ่มสูงในช่วงต้นปี 2565 จากความกังวลด้านความมั่นคงทางอาหารของตลาดโลก และโครงการประกันรายได้ของภาครัฐ ส่งผลให้เกษตรกรหันกลับมาเพาะปลูกหรือเพิ่มการผลิต สะท้อนจากจำนวนครัวเรือนผู้ปลูกข้าวเพิ่มขึ้น 1.4% อยู่ที่ 5.1 ล้านครัวเรือน[15/] และ (2) สภาวะ La Nina ทำให้ปริมาณฝนและสภาพอากาศเอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูก ส่งผลให้ผลผลิตข้าวต่อไร่เพิ่มขึ้น 1.9% อยู่ที่ 472.6 กิโลกรัม
- **ความต้องการในประเทศเพิ่มขึ้น** อยู่ที่ 11.5 ล้านตันข้าวสาร ขยายตัว 3.5% จากปี 2564 ผลจาก (1) สถานการณ์โรค COVID-19 ที่คลี่คลายลง (2) การผ่อนปรนมาตรการควบคุมโรคระบาดของรัฐ (3) มาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศและการเปิดรับนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศทำให้ธุรกิจร้านอาหารสามารถเปิดให้บริการนั่งทานในร้าน และ (4) การทยอยฟื้นตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจส่งผลดีต่อธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตอาหารและอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่นๆ ทำให้ความต้องการบริโภคข้าวทั้งตลาดขายปลีก ร้านค้าปลีกสมัยใหม่ และการสั่งซื้อออนไลน์เพิ่มขึ้นทั้งในเชิงปริมาณและมูลค่า ส่งผลให้ระดับราคาข้าวในประเทศปรับสูงขึ้น โดยในปี 2565 ราคาเฉลี่ยข้าวในประเทศขยายตัว 8.3% ทั้งนี้ ราคาข้าวขาวเพิ่มขึ้น 5.2% อยู่ที่ 8,765 บาท/ตัน ราคาข้าวหอมมะลิเพิ่มขึ้น 19.9% อยู่ที่ 12,850 บาท/ตัน ขณะที่ราคาข้าวเหนียวลดลง -3.3% อยู่ที่ 9,228 บาท/ตัน จากผลผลิตที่เพิ่มขึ้นมาก (ภาพที่ 7)

Figure 6: Thailand Rice Production, Consumption and Exports (Milled Rice)

Source: OAE, DOA, MOC, Krungsri Research

Figure 7: Thai Paddy Prices (at Farm Gate)

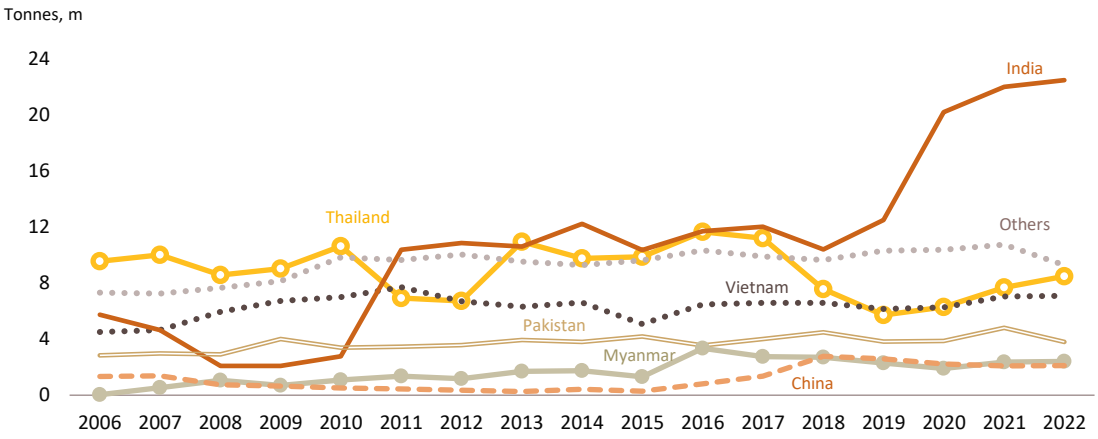

Source: Office of Agricultural Economics (OAE)

15/ คำนวนจากจำนวนครัวเรือนผู้ปลูกข้าวนาปีรวมกับผู้ปลูกข้าวนาปรัง อ้างอิงข้อมูลจำนวนสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

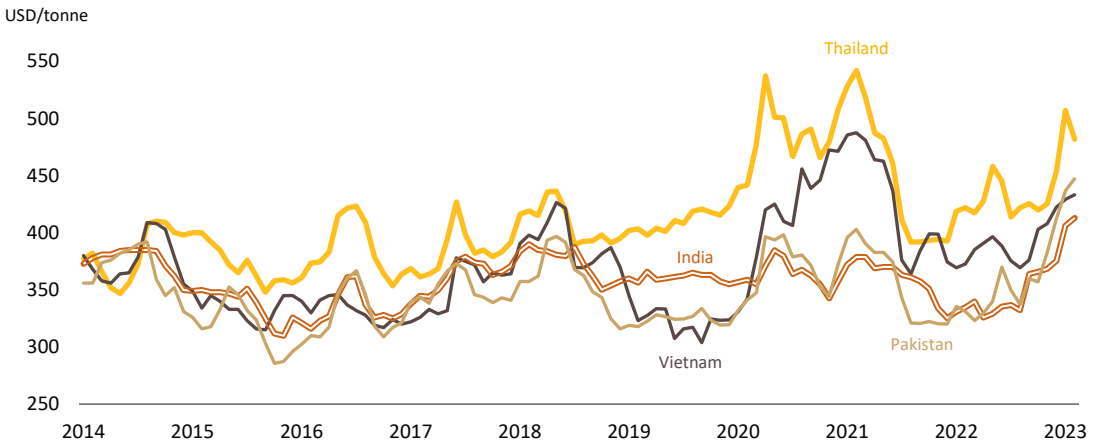
- **ตลาดส่งออกปี 2565 ขยายตัวต่อเนื่อง** ปริมาณส่งออกข้าวอยู่ที่ 7.7 ล้านตันข้าวสาร ขยายตัว 22.2% คิดเป็นมูลค่า 4.0 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือเพิ่มขึ้น 14.7% ผลจาก (1) ความต้องการสต็อกข้าวเพื่อความมั่นคงทางอาหารจากภาวะสงครามรัสเซีย-ยูเครน (2) ประเทศคู่ค้าหันมานำเข้าจากไทยทดแทนอินเดียที่ระงับการส่งออกข้าว[16/] และเวียดนามเผชิญความเสียหายจากภัยธรรมชาติ ซึ่งทั้งสองประเทศดังกล่าวเป็นประเทศผู้ส่งออกรายใหญ่ของโลก (ภาพที่ 8) (3) จีนและฟิลิปปินส์ซึ่งเป็นผู้บริโภครายใหญ่ของโลกเผชิญภัยธรรมชาติทำให้ผลผลิตในประเทศลดลง และ (4) ปัญหาการขนส่งที่ผ่อนคลายทั้งการขาดแคลนตู้คอนเทนเนอร์ เรือเทกอง ค่าระวาง และมาตรการในการตรวจสินค้าบริเวณท่าเทียบเรือ อย่างไรก็ตาม ระดับราคาส่งออกข้าวไทยที่ยังคงสูงกว่าประเทศคู่แข่งทั้งเวียดนาม อินเดีย ปากีสถาน และจีน ที่เร่งระบายสต็อกข้าวเก่า จึงยังเป็นปัจจัยท้าทายที่ทำให้ไทยเสียเปรียบในการแข่งขัน (ภาพที่ 9)

Figure 8: Rice Export Volumes by Major Exporters
(for All Types)

Source: U.S. Department of Agriculture (USDA)

Figure 9: World White Rice 25% Export Prices (F.O.B)

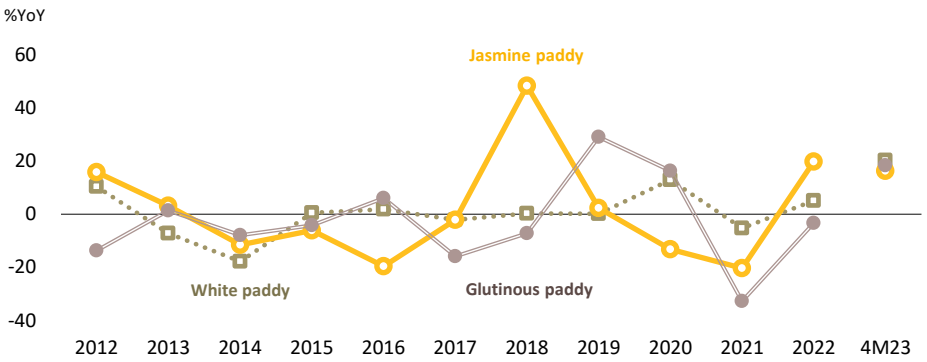
Source: Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO)

16/ อินเดียระงับการส่งออกข้าวหัก และกำหนดอัตราภาษีส่งออกข้าวหลายประเภท อาทิ ข้าวเปลือก ข้าวกล้อง ข้าวกึ่งขัดสี และข้าวขาวที่ 20% (ยกเว้นข้าวนึ่งและข้าวบาสมาติ)

ในช่วง 4 เดือนแรกของปี 2566 อุตสาหกรรมข้าวไทยยังเติบโตสูง ทั้งด้านอุปทานและอุปสงค์

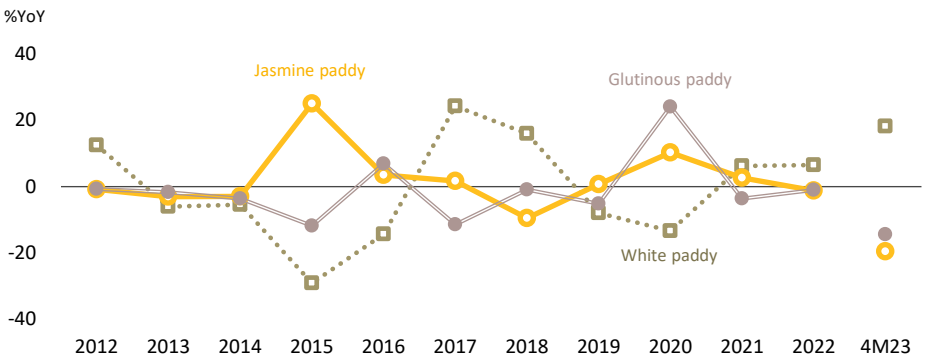
- **ผลผลิตข้าวเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง** จากสภาพอากาศและปริมาณฝนที่เอื้ออำนวย ประกอบกับแรงจูงใจในการเพิ่มผลผลิตจากมาตรการต่อเนื่องของภาครัฐในการรักษาเสถียรภาพราคาข้าว ส่งผลให้ค่าดัชนีผลผลิตข้าวเปลือกเพิ่มขึ้น 17.9% YoY ในช่วง 4 เดือนแรกปี 2566 โดยเร่งตัวจากข้าวเปลือกเจ้าเป็นหลัก (+18.2% YoY) สำหรับดัชนีราคาข้าวเปลือกเพิ่มขึ้น 18.6% YoY แรงหนุนจากราคาข้าวขาว (+20.3% YoY) ข้าวหอมมะลิ (+16.4% YoY) และข้าวเหนียว (+18.5% YoY) ดัชนีรายได้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวโดยรวมจึงเพิ่มขึ้น 38.9% YoY (ภาพที่ 10-12) อย่างไรก็ตาม เกษตรกรต้องเผชิญต้นทุนที่เพิ่มขึ้น จากทั้งด้านราคาพลังงาน ปุ๋ย และแรงงาน กดดันความสามารถในการทำกำไร

Figure 10: Thai Paddy Price Index

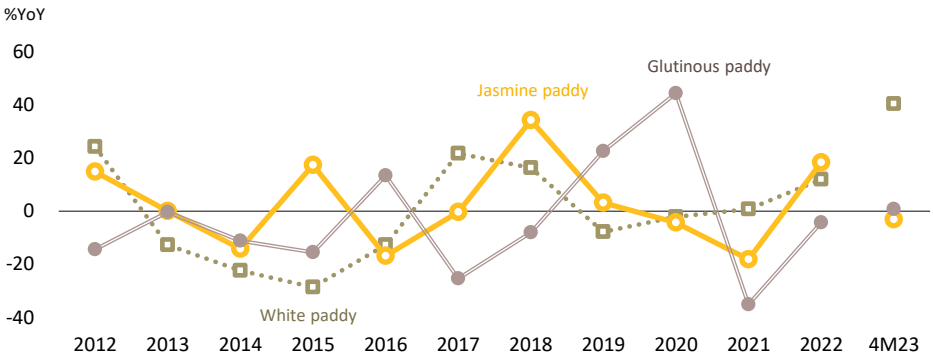
Source: Office of Agricultural Economics (OAE)

Figure 11: Thai Paddy Production Index

Source: Office of Agricultural Economics (OAE)

Figure 12: Thai Paddy Farm Income Index

Source: Office of Agricultural Economics (OAE)

- **ตลาดส่งออกโดยรวมยังขยายตัวได้ จากความต้องการสำรองไว้เพื่อความมั่นคงทางอาหารที่ยังคงมีอยู่ ภายใต้สถานการณ์ความไม่แน่นอนด้านความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ รวมทั้งภาวะคลี่คลายด้านการขาดแคลนระวางขนส่งสินค้าทางเรือระหว่างประเทศในหลายภูมิภาค** โดยปริมาณส่งออกข้าวของไทยใน 4 เดือนแรกปี 2566 อยู่ที่ 2.6 ล้านตันข้าวสาร ขยายตัว 14.3% YoY คิดเป็นมูลค่า 1.4 พันล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หรือเพิ่มขึ้น 19.4% ประเทศที่เป็นตลาดหลัก คือ อิรัก มีสัดส่วน 17.9% ของปริมาณส่งออกข้าวทั้งหมดของไทย รองลงมาเป็นอินโดนีเซีย (11.4%) แอฟริกาใต้ (9.1%) สหรัฐฯ (8.7%) และจีน (5.0%) ตามลำดับ (ตารางที่ 2) โดยแรงขับเคลื่อนหลักมาจากการส่งออกข้าวขาวและข้าวนึ่งซึ่งไทยยังมีความสามารถในการแข่งขันด้านคุณภาพและชื่อเสียง ดังนี้
  - **ข้าวขาว: มีปริมาณส่งออก 1.5 ล้านตัน มูลค่า 699.0 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ขยายตัว 27.5% YoY และ 39.4% YoY ตามลำดับ** ราคาส่งออกเฉลี่ยที่ 485.4 ดอลลาร์สหรัฐต่อตัน (+9.5% YoY) ตลาดหลัก คือ อิรัก (32.3% ของตลาดส่งออกข้าวขาวของไทย) รองลงมาเป็นอินโดนีเซีย (19.4%) ญี่ปุ่น (8.1%) แคเมอรูน (4.6%) และโมซัมบิก (4.5%) ตามลำดับ
  - **ข้าวนึ่ง: มีปริมาณส่งออกอยู่ที่ 0.5 ล้านตัน มูลค่า 208.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ขยายตัว 42.8% YoY และ 63.0% YoY ตามลำดับ** ราคาส่งออกเฉลี่ยที่ 466.5 ดอลลาร์สหรัฐฯต่อตัน (+16.6% YoY) ตลาดหลัก คือ แอฟริกาใต้ (49.2% ของตลาดส่งออกข้าวนึ่งของไทย) รองลงมาเป็นบังกลาเทศ (25.5%) เบนิน (6.6%) เยเมน (4.8%) และรัสเซีย (1.4%) ตามลำดับ
  - **ข้าวหอมมะลิ: มีปริมาณส่งออกอยู่ที่ 0.4 ล้านตัน มูลค่า 352.1 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หดตัว -25.5% YoY และ -15.5% YoY ตามลำดับ** ราคาส่งออกเฉลี่ยที่ 925.6 ดอลลาร์สหรัฐฯต่อตัน (+13.5% YoY) ตลาดหลัก คือ สหรัฐฯ (47.2% ของตลาดส่งออกข้าวหอมมะลิของไทย) รองลงมาเป็นฮ่องกง (10.3%) จีน (9.0%) สิงคโปร์ (4.2%) และแคนาดา (4.2%) ตามลำดับ
  - **ปลายข้าว: มีปริมาณส่งออก 0.3 ล้านตัน มูลค่า 126.5 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ขยายตัว 13.6% YoY และ 27.9% YoY ตามลำดับ** ราคาส่งออกเฉลี่ยที่ 469.2 ดอลลาร์สหรัฐฯต่อตัน (+11.7% YoY) ตลาดหลัก คือ เซเนกัล (44.7% ของตลาดส่งออกปลายข้าวของไทย) รองลงมาเป็นจีน (14.7%) อินโดนีเซีย (7.0%) โกตดิวัวร์ (5.3%) และปาปัวนิวกินี (4.4%) ตามลำดับ
  - **ข้าวเหนียว: มีปริมาณส่งออก 0.05 ล้านตัน มูลค่า 32.4 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หดตัว -19.8% YoY และ -7.3% YoY ตามลำดับ** ราคาส่งออกเฉลี่ยที่ 724.5 ดอลลาร์สหรัฐฯต่อตัน (+15.1% YoY) ตลาดหลัก คือ ประเทศจีน (47.1% ของตลาดส่งออกข้าวเหนียวของไทย) รองลงมา คือ สหรัฐฯ (13.1%) สปป.ลาว (7.6%) เวียดนาม (5.5%) และฮ่องกง (3.3%) ตามลำดับ
  - **ข้าวกล้องและข้าวอื่นๆ : มีปริมาณส่งออกอยู่ที่ 0.02 ล้านตัน มูลค่า 17.6 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ หดตัว -33.0% YoY และ -23.2% YoY ตามลำดับ** ราคาส่งออกเฉลี่ยที่ 926.0 ดอลลาร์สหรัฐฯต่อตัน (+3.8% YoY) ตลาดหลัก คือ เกาหลีใต้ (47.4% ของตลาดส่งออกข้าวกล้องและข้าวอื่นๆ ของไทย) รองลงมา คือ สหรัฐฯ (11.1%) นิวแคลีโดเนีย (7.6%) โปแลนด์ (7.1%) และสิงคโปร์ (5.7%) ตามลำดับ

Table 2: Thailand Rice Exports to Top 3 Markets (By Type)

White Rice

	Mn. Tonnes	%YoY
2018	5.72	18.3
2019	3.31	-42.0
2020	2.24	-32.3
2021	2.63	17.1
2022	3.86	47.2
4M23	1.45	27.5
	Iraq, Indonesia, Japan	

Parboiled Rice

	Mn. Tonnes	%YoY
2018	2.80	-17.1
2019	2.23	-20.4
2020	1.45	-34.9
2021	1.52	4.8
2022	1.51	-0.7
4M23	0.45	42.8
	S. Africa, Bangladesh, Benin	

Jasmine Rice

	Mn. Tonnes	%YoY
2018	1.25	-22.3
2019	1.10	-11.9
2020	1.19	7.7
2021	1.15	-3.0
2022	1.25	8.7
4M23	0.38	-25.5
	U.S.A., Hong Kong, China	

Broken Rice

	Mn. Tonnes	%YoY
2018	1.19	-23.1
2019	0.77	-35.0
2020	0.59	-23.6
2021	0.75	27.2
2022	0.80	7.1
4M23	0.27	13.6
	Senegal, China, Indonesia	

Glutinous Rice

	1,000 Tonnes	%YoY
2018	180.3	-15.6
2019	92.0	-48.9
2020	142.6	54.9
2021	150.8	5.7
2022	171.4	13.7
4M23	44.6	-19.8
	China, U.S.A., Laos	

Brown Rice and Others

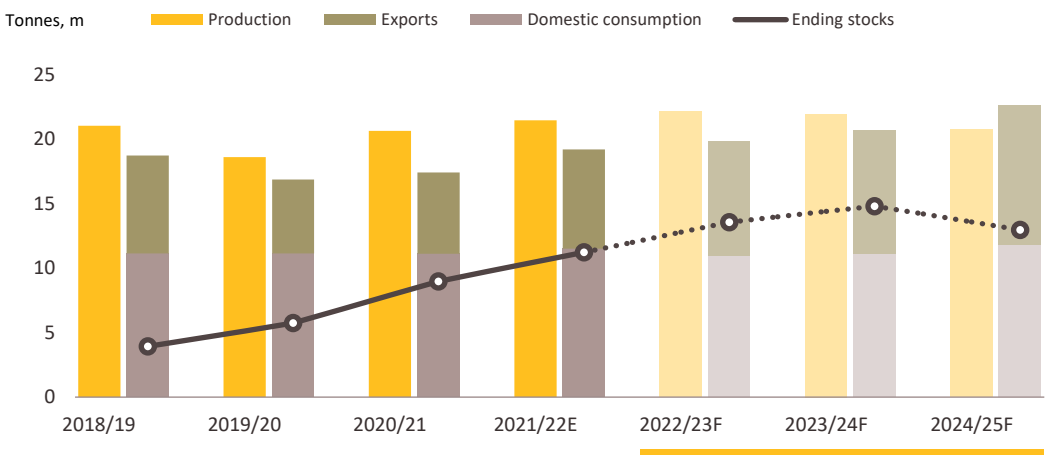
	1,000 Tonnes	%YoY
2018	90.8	2.4
2019	68.3	-24.8
2020	116.5	70.6
2021	94.2	-19.2
2022	89.1	-5.4
4M23	23.7	-33.0
	S. Korea, U.S.A., New Caledonia	

Source: Ministry of Commerce (MOC), Krungsri Research

แนวโน้มอุตสาหกรรม

- **ผลผลิตข้าวของไทยในปี** 2566 **คาดว่าจะขยายตัว** 3.0-3.5% **ต่อปี ขึ้นมาอยู่ที่ระดับ** 34.0-34.2 **ล้านตันข้าวเปลือก หรือ** 22.1-22.2 **ล้านตันข้าวสาร** โดยมีแรงหนุนจากปริมาณน้ำในเขื่อนที่ยังเอื้ออำนวย ระดับราคาข้าวที่สูงและมาตรการสนับสนุนจากภาครัฐจูงใจให้เกษตรกรขยายพื้นที่/เพิ่มรอบการเพาะปลูก อย่างไรก็ตาม ในช่วง**ปี** 2567-2568 **ผลผลิตมีทิศทางหดตัวเล็กลง** (-1.5)-(-2.0)% **ลงมาอยู่ที่ระดับ** 32.0-32.5 **ล้านตันข้าวเปลือกต่อปี หรือประมาณ** 20.8-21.1 **ล้านตันข้าวสาร** (ภาพที่ 13) โดยมีปัจจัยท้าทายจาก 1) แนวโน้มปรากฏการณ์ El Niño ที่เริ่มขึ้นในช่วงกลางปี 2566 และคาดว่าจะคงอยู่ต่อราว 1-2 ปี (ภาพที่ 14) ทำให้เกิดภาวะฝนทิ้งช่วงและภัยแล้ง 2) ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นโดยเฉพาะราคาปุ๋ยทำให้เกษตรกรบางส่วนลดการใช้ปุ๋ยซึ่งอาจทำให้ผลผลิตต่อไร่ลดลง อย่างไรก็ตาม แรงหนุนจากมาตรการสนับสนุนภาครัฐ อาทิ โครงการประกันรายได้ แผนรักษาเสถียรภาพอุตสาหกรรมข้าว มาตรการช่วยเหลือต้นทุนการผลิต และแผนการบริหารจัดการน้ำให้เพียงพอสำหรับภาคเกษตร[17/] ยังคงจูงใจให้เกษตรกรบางรายขยายการเพาะปลูกข้าวต่อเนื่อง
- **ความต้องการบริโภคในประเทศคาดว่าจะทยอยปรับเพิ่มขึ้น** 0.8-1.0% **ต่อปี จากระดับ** 11.5 **ล้านตันข้าวสารในปี** 2565 (2564/2565) **สู่ระดับ** 11.7-11.9 **ล้านตันในปี** 2568 โดยมีปัจจัยหนุนจากสถานการณ์ COVID-19 คลี่คลาย รวมถึงการเปิดรับนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ หนุนความต้องการจากร้านอาหาร โรงแรม และอุตสาหกรรมต่อเนื่องอื่นๆ ให้ฟื้นตัว โดยเฉพาะอุตสาหกรรมการผลิตอาหารที่จะมีความต้องการข้าวเพื่อนำไปใช้เป็นวัตถุดิบแปรรูปอาหารมากขึ้น
- **การส่งออกข้าวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง** 11.0-12.0% **ต่อปี จากระดับ** 7.7 **ล้านตันในปี** 2565 **มาอยู่ที่ระดับ** 8.0-11.0 **ล้านตันต่อปี** โดยมีปัจจัยหนุน ได้แก่ 1) ภาวะเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าโดยเฉพาะสหรัฐฯ และประเทศในทวีปเอเชียที่น่าจะเริ่มทยอยฟื้นตัวในปี 2567-2568 และ 2) ความต้องการสต็อกอาหารของโลกที่คาดว่าน่าจะยังคงมีต่อเนื่องจากภาวะความขัดแย้งด้านภูมิรัฐศาสตร์โดยเฉพาะสงครามรัสเซีย-ยูเครนที่มีแนวโน้มยืดเยื้อ

Figure 13: Forecast Thailand Rice Production, Consumption and Exports (Milled Rice)

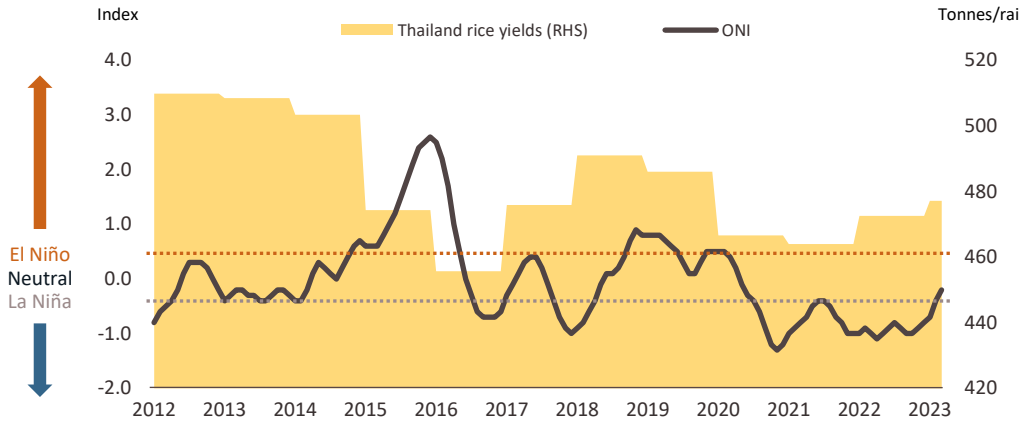

Source: OAE, DOA, MOC, Krungsri Research

17/ คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติแผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) เมื่อวันที่ 18 มิถุนายน 2562 เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาทรัพยากรน้ำของประเทศ โดยสำนักงานบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแห่งชาติ (สนทช.) เป็นหน่วยงานหลัก ซึ่งประกอบด้วย 6 ด้านหลัก ได้แก่ 1) การจัดการน้ำอุปโภคบริโภค 2) การสร้างความมั่นคงของน้ำภาคการผลิต 3) การจัดการน้ำท่วมและอุทกภัย 4) การจัดการคุณภาพน้ำและอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ 5) การอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่าต้นน้ำที่เสื่อมโทรมและป้องกันการพังทลายของดิน และ 6) การบริหารจัดการ

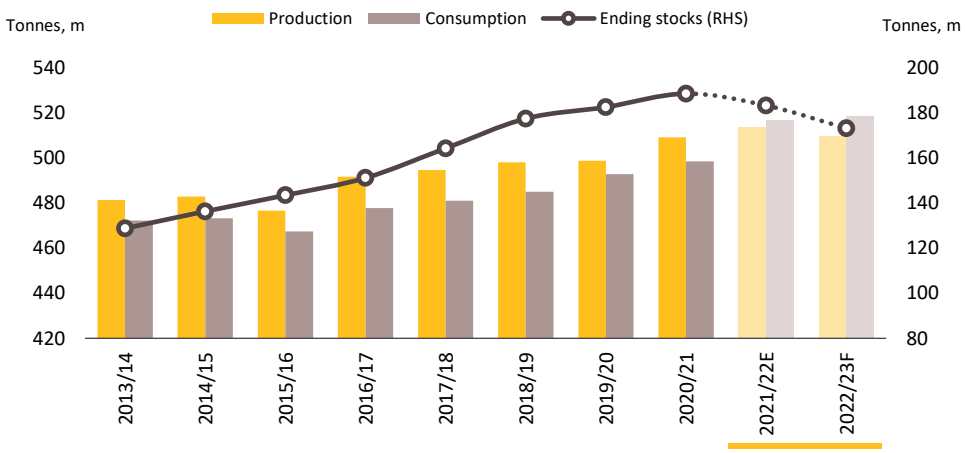
- **ด้านราคาส่งออกข้าวของไทยคาดว่าจะยังปรับขึ้นต่อเนื่อง** สาเหตุจาก 1) ปัจจัยทั้งด้านอุปทานจากผลผลิตข้าวในประเทศที่คาดว่าจะลดลงจากปัญหาสภาพอากาศ และ 2) ปัจจัยด้านอุปสงค์จากความต้องการข้าวในตลาดโลกที่จะเพิ่มขึ้นและสต๊อกข้าวในโลกที่มีแนวโน้มลดลง (ภาพที่ 15) ตามภาวะเศรษฐกิจของตลาดหลักที่จะทยอยฟื้นตัว รวมทั้งความกังวลด้านความมั่นคงด้านอาหารที่จะยังคงอยู่จากภาวะสงคราม

Figure 14: Oceanic Niño Index and Thailand Rice Yields

Note: index > +0.5 indicates that rainfall is less than normal (El Niño);
index < -0.5 indicates that rainfall is greater than normal (La Niña)
Source: OAE, National Oceanic and Atmospheric Administration (NOAA)

Figure 15: Global Rice Production, Consumption and Ending Stocks

Note: Forecast by Krungsri Research
Source: U.S. Department of Agriculture (USDA), Krungsri Research

วิจัยกรุงศรี

ทีมวิจัยเศรษฐกิจ

สุจิต ชัยวิชญชาติ
ผู้บริหารทีมวิจัยเศรษฐกิจมหภาค

จุไรลักษณ์ พลศรี
เศรษฐกรอาวุโส (พยากรณ์ตัวเลขเศรษฐกิจ)

ทรรศิน กลิ่นถนอม
เศรษฐกร

ทีมวิเคราะห์และพัฒนางานวิจัย

ดร.พิมพ์นารา หิรัญกสิ
รักษาการผู้บริหารทีมวิเคราะห์และพัฒนางานวิจัย

ณธัญอร รัตนาธรรมวัฒน์
นักวิเคราะห์อาวุโส

ชินกฤต อัมพรพรรณวัต
นักวิเคราะห์

ปริญญา มิ่งสกุล
นักวิเคราะห์

ทีมบริหารระบบข้อมูลวิจัย

ธมณ เสริญสุขสกุล
เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป

เชิดศักดิ์ ศรีชัยตัน
เจ้าหน้าที่ระบบข้อมูลวิจัย

วงศกร แก้วอุดทัง
เจ้าหน้าที่ระบบข้อมูลวิจัย

ทีมวิจัยอุตสาหกรรม

ดร.พิมพ์นารา หิรัญกสิ
ผู้บริหารทีมวิจัยอุตสาหกรรม

ธเนศ มหัทธนาลัย
นักวิเคราะห์อาวุโส (Digital)

พูลสุข นิลกิจศรานนท์
นักวิเคราะห์อาวุโส (Healthcare, Mobile Operators)

ปิยะนุช สถาพงศ์ภักดี
นักวิเคราะห์อาวุโส (Transport & Logistics)

นรินทร์ ตันไพบูลย์
นักวิเคราะห์อาวุโส (Power Generation, Modern Trade, Chemicals, Medical Devices)

เทียร เทียมศักดิ์
นักวิเคราะห์อาวุโส (Energy, Petrochemicals)

พุทธชาด ลุนคำ
นักวิเคราะห์อาวุโส (Construction Contractors, Construction Materials, Hotels, Industrial Estate)

พัชรา กลิ่นชวนชื่น
นักวิเคราะห์อาวุโส (Real Estate)

ชัยวัช โชวเจริญสุข
นักวิเคราะห์อาวุโส (Agriculture)

ประพันธ์ ลีน้อย
นักวิเคราะห์ (ESG)

ศุภกร กรบุญไตรทศ
นักวิเคราะห์ (Agriculture, Food & Beverages)